

REPENSEM
INTERACTUEM

GUIA DIDÀCTICA

per promoure
l'Educació per a
la Ciutadania Global
(EpCG)
al País Valencià

fundació pau
i solidaritat
país valencià

**GUIA DIDÀCTICA PER PROMOUR L'EDUCACIÓ
PER A LA CIUTADANIA GLOBAL (EpCG) AL PAÍS VALENCIÀ**

Aquest document ha sigut elaborat en el marc del projecte “REPENSEM INTERACTUEM. Transversalitzar l'Educació per al Desenvolupament i la Ciutadania Global des d'un enfocament participatiu”, que ha dut a terme la Fundació Pau i Solidaritat PV.

Edició:

Fundació Pau i Solidaritat PV, 2025
<https://pauisolidaritat.pv.ccoo.es>
pauisolidaritat@pv.ccoo.es

Cofinançat per:

Vicepresidència Primera i Conselleria de Serveis Socials, Igualtat i Vivenda de la Generalitat Valenciana

Disseny i maquetació:

Pascual Lahuerta

El contingut d'esta publicació és propietat exclusiva dels seus autors i autores i no reflectix necessàriament l'opinió de la Vicepresidència Primera i Conselleria de Serveis Socials, Igualtat i Vivenda de la Generalitat Valenciana.

REPENSEM
INTERACTUEM

GUIA DIDÀCTICA

per promoure
l'**Educació per a**
la Ciutadania Global
(EpCG)
al País Valencià

**fundació pau
i solidaritat
país valencià**

ÍNDEX

0. INTRODUCCIÓ	6
0.1. OBJECTIUS DE LES PROPOSTES DIDÀCTIQUES	7
1. MARC TEÒRIC	
1.1. QUÈ ÉS REPENSEM INTERACTUEM?	9
1.2. QUÈ I COM VOLEM TREBALLAR? TEMÀTIQUES, ODS PRIORITARIS I METODOLOGIES.	11
1.3. BONES PRÀCTIQUES	14
1.4. INFORMACIONS A CONSULTAR	15
2. FITXES DIDÀCTIQUES	16
2.1. ODS 10: REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS	17
2.2. ODS 13: CANVI CLIMÀTIC	25
2.3. ODS 16: CULTURA DE PAU	32

0. INTRODUCCIÓ

La present guia didàctica proposa activitats a realitzar en l'educació formal, no formal i informal per promoure l'Educació per a la Ciutadania Global (EpCG) al País Valencià a través de les temàtiques detectades de màxim interès en l'actualitat pel jovent.

A través del programa Repensem Interactuem s'ha realitzat una diagnosi de la situació de l'EpCG al País Valencià que ens ha permet l'elaboració de la present guia la qual ha sigut revisada per professorat compromés amb l'educació transformadora.”

0.1. OBJECTIUS DE LES PROPOSTES DIDÀCTIQUES

Els objectius de la guia didàctica és proposar accions formatives que, a través de l'escolta de les necessitats i interessos de l'alumnat, es plantegen dinàmiques de reflexió i acció respecte a les diverses desigualtats i la seua relació amb la vulneració dels Drets Humans, el coneixement dels DESCA i l'aproximació al compliment dels ODS i, en conseqüència, l'Agenda 2030.

Les fitxes didàctiques proposades volen potenciar la capacitat d'anàlisi crític de l'alumnat sobre la societat que ens envolta a través de diferents realitats que analitzem en els següents ODS:

ODS 8: TREBALL DECENT

ODS 10: REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS

ODS 13: CANVI CLIMÀTIC

ODS 16: CULTURA DE LA PAU

Des de la Fundació Pau i Solidaritat PV volem fer incidència en la necessitat de generar reflexió, impacte i acció a través de la interrelació de tots els ODS. Per la singularitat de la Fundació incloem el sector laboral i l'anàlisi de les relacions Nord i Sud Global com a eixos socioeducatius que travessen les unitats didàctiques que presentem en aquesta guia.

Aquestes unitats didàctiques se centren a analitzar les desigualtats en l'àmbit laboral, tant les que afecten les persones com les que tenen impacte sobre el planeta, i a comprendre com es relacionen amb els nostres models de consum. A partir d'aquesta anàlisi de causes i conseqüències, la proposta situa al centre les percepcions, creences i reflexions del propi alumnat.

Promoure la ciutadania global compromesa necessita no només de la comprensió complexa de les realitats i processos al món sinó també de l'impacte emocional a través de les vivències pròpies de l'alumnat, dels seus valors, coneixements i habilitats per entendre i abordar els reptes d'aquest món interconnectat, a favor de la justícia social i els compliments dels drets.

Els objectius de la Guia Didàctica són:

- **Facilitar recursos, eines, i estratègies per a treballar des de l'EpCG.**
- **Reflexionar sobre el paper del Nord Global en les injustícies socials a través de vivències quotidianes de l'alumnat.**
- **Conèixer l'opinió de l'alumnat respecte el treball i els drets laborals.**
- **Potenciar la capacitat d'anàlisi crític de l'alumnat a partir de les aproximacions didàctiques proposades sobre la vulneració de drets humans conseqüència de la globalització productiva i de consum.**
- **Proposar accions comunitàries basades en: valors, trencament d'estereotips, anàlisi de rols de les violències culturals i estructurals, en pro de la justícia socioambiental i els Drets Humans.**
- **Potenciar i promoure el compromís amb l'EpCG a les aules del País Valencià.**

1. MARC TEÒRIC

1.1. QUÈ ÉS REPENSEM INTERACTUEM?

El programa REPENSEM INTERACTUEM és un programa d'Educació per a la Ciutadania Global promogut per la Fundació Pau i Solidaritat PV que busca transversalitzar l'Educació per a la Ciutadania Global des d'un enfocament participatiu dels diferents àmbits de l'educació: formal, no formal i informal.

REPENSEM INTERACTUEM naix de la necessitat d'actualitzar i adaptar el programa INTERACTUEM A L'ESCOLA per l'evolució del sistema educatiu, de les necessitats i interessos socials globals i locals i, en conseqüència, l'interés de generar impactes reals i efectius a través de l'EpCG com a eina transformadora a l'educació.

Aquest programa, per tant, té un treball de diagnosticar la situació i generar propostes educatives escoltant tant a persones i entitats expertes com a alumnat i persones participants del programa INTERACTUEM amb l'objectiu de recarregar metodologies, temàtiques i accions de promoció de capacitat crítica, coneixements i reflexions per actuar a favor dels Drets Humans, els DESCA i l'Agenda 2030.

QUÈ ÉS I PER QUÈ ÉS CLAU L'EpCG?

L'Educació per a la Ciutadania Global (EpCG) és una eina essencial per generar una educació transformadora amb valors i de generació de pensament crític en defensa dels Drets Humans i, actualment, amb el marc de referència de l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

L'EpCG es pot aplicar en l'educació formal, no formal i informal amb l'objectiu principal de crear un impacte en les persones participants focalitzant en processos d'aprenentatge, reflexió i creació d'accions cap a transformacions socials amb enfocament de justícia social, climàtica, reducció de les desigualtats, etc.

L'EpCG és clau perquè vivim en un món profundament interconnectat: la globalització ha transformat la producció, el consum, el coneixement, les comunicacions i les relacions generant vincles cada cop més estrets entre allò local i allò global. Aquesta interdependència no ha anat acompanyada d'una globalització dels drets, sinó d'un augment de la generació de profundes desigualtats, exclusions i vulneracions que impacten de manera desproporcionada al Nord i al Sud global i, alhora, entre els col·lectius més privilegiats i/o discriminats al sistema estructural imperant.

L'EpCG és una eina pedagògica i política que permet abordar els grans reptes contemporanis com la crisi climàtica, les migracions forçades, la injustícia econòmica, el racisme estructural o la violència de gènere, des d'una perspectiva transformadora, fomentant valors de solidaritat, justícia social i coresponsabilitat global contribuent a formar persones crítiques, compromeses i capaces. El paper és essencial per construir societats més equitatives, sostenibles i democràtiques.

Una EpCG realment transformadora necessita ser crítica, inclusiva, contextualitzada i política. L'Educació per a la Ciutadania Global (EpCG) és una eina clau en el moment històric que ens trobem per l'auge de: discursos d'odi, discriminació, posada en perill als drets humans, una politització d'extrema dreta organitzada igual que una promoció de les noves tecnologies com la Intel·ligència Artificial sense crítica associada i sense normatives que en legislin l'ús.

1.2. QUÈ I COM VOLEM TREBALLAR? TEMÀTIQUES, ODS prioritaris i METODOLOGIES.

TEMÀTIQUES

Les preocupacions, expectatives i objectius actuals en quant a les temàtiques prioritàries per a treballar des de l'Educació per a la Ciutadania Global acullen els reptes i desafiaments actuals:

- * **Justícia social i econòmica**, com a eix transversal que travessa moltes de les preocupacions actuals.
- * **Educació per a la pau**, resignificant el pacifisme en contextos de discursos bèl·lics i normalització de la violència.
- * **Alfabetització mediàtica i digital amb mirada crítica**, especialment enfront de la proliferació de fake news, discursos d'odi i narratives polarizantes.
- * **Feminismes i perspectiva de gènere interseccional**, també en relació amb l'ús de la intel·ligència artificial i les noves tecnologies.
- * **Drets humans i construcció de ciutadania inclusiva**, enfront de l'avanç de discursos radicals i d'extrema dreta.
- * **Crisi climàtica i justícia ecosocial**, com a demanda creixent del propi alumnat i del context internacional.
- * **Narratives alternatives i comunicació transformadora**, que permeten arribar a nous públics i disputar el sentit comú des de nous formats i llenguatges.

ODS PRIORITARIS

Aquestes temàtiques es vinculen de manera directa amb els següents Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS):

ODS 4 Educació per al desenvolupament sostenible i la ciutadania global

ODS 5 Igualtat de gènere

ODS 8 Treball decent

ODS 10 Reducció de desigualtats

ODS 13 Acció pel clima

ODS 16 Pau, justícia i institucions sòlides

A més, el context polític i social també està condicionant la manera en què es projecta la EpCG cap al futur. Enfront de l'avanç de moviments racistes, negacionistes i ultraconservadors, es reconeix la urgència d'enfortir la dimensió política i transformadora amb la generació d'espais per construir estratègies sòlides, compartides i conjuntes des de la implementació de l'EpCG per, entre d'altres, obtenir un compromís tant polític com dels sectors prioritaris com el d'ensenyament.

METODOLOGIES

Per finalitzar, en quant a les metodologies referenciar la importància que la temàtica es trasllade des de les pedagogies vivencials, l'art, l'oralitat, el cos o l'humor, així com metodologies pròpies de l'educació popular llatinoamericana, del feminisme comunitari... que permeten obrir la mirada i connectar amb les experiències reals de l'alumnat.

Aquestes maneres d'ensenyar i aprendre no sols enriqueixen la pràctica pedagògica, sinó que també permeten que grups històricament exclosos es vegien reflectits i reconeguts. És una manera de democratitzar el coneixement, de qüestionar els marcs eurocèntrics que continuen dominant bona part dels materials educatius i de connectar amb la diversitat d'experiències presents a les aules.

D'aquesta manera, es creen espais educatius més inclusius, on estudiants migrants, racialitzats o de classe treballadora poden sentir-se representats i participants del procés d'aprenentatge.

A nivell metodològic, els projectes de EpCG destaquen per la seua orientació participativa, dialògica i inclusiva. No es tracta només de transmetre continguts, sinó de generar processos de reflexió col·lectiva, anàlisi crítica i acció transformadora. S'empren eines com l'Aprenentatge-Servei (ApS), la investigació-acció participativa, el teatre social, els cinema fòrums i altres pràctiques artístiques. També és habitual l'ús educatiu i crític de les tecnologies digitals, així com el disseny de campanyes de sensibilització i incidència política, la formació d'agents multiplicadors i la producció de materials pedagògics adaptats a diferents contextos, doncs això s'ha de continuar alimentant, actualitzant i evolucionant per no perdre l'essència d'aquestes experiències didàctiques i pedagògiques dinàmiques, vives i d'impacte en les persones participants de les sessions.

1.3. BONES PRÀCTIQUES.

Les Bones Pràctiques en tot el procés d'implementació de l'EpCG incorpora aquestes consideracions:

- * Conèixer i incorporar l'EpCG com a eina transformadora en i pel compliment dels drets humans, ambientals, socials i culturals.**
- * Conèixer i incorporar l'Enfocament de Gènere Basat en Drets Humans (EGBDH) de manera transversal als continguts i tasques socioeducatives.**
- * Incloure els ODS que el propi alumnat considera rellevants, per tant, oferir espais de diàleg i participació per ser promotores del seu propi aprenentatge des dels inicis de la proposta.**
- * Enfortir la formació docent amb eines pràctiques sobre EpCG.**
- * Construir espais interdisciplinaris entre entitats i professorat per compartir oportunitats, metodologies, problemàtiques i promoure una Xarxa mobilitzadora d'EpCG.**
- * Incorporar metodologies vivencials i innovadores amb pensament crític i de fer sentir els coneixements en el seu propi jo de l'alumnat.**
- * Incloure la visió Sud Global en totes les fases del procés d'elaboració didàctica (disseny, execució i avaluació).**
- * Fomentar el compromís de les polítiques públiques en la incorporació de l'EpCG de manera estructurada a tots els nivells educatius incloent la Formació Professional.**
- * Avaluar amb l'alumnat de manera qualitativa i quantitativa tant coneixements incorporats com noves temàtiques, les metodologies, les actituds de la persona facilitadora dels tallers, etc. per continuar millorant i proposant noves maneres d'experiències vives i d'impacte.**

1.4. INFORMACIONS A CONSULTAR

INFORMACIONS GENERALS D'INTERÉS:

- Diagnòstic per l'Educació Transformadora PV (versió castellà)
- OPERACIÓN RUBIK
- Interactuem a l'escola
- CEFIRE
- Federació d'Educació de CCOO PV
- Recursos educatius – Innovación Educación – Generalitat Valenciana

REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS:

- guiadeseigualdades
- Recursos: 10. Reducción de las desigualdades – Realidad ODS
- Materiales de sensibilización sobre migración y asilo de CEAR
- Fronteres Invisibles Educació
- Los juegos sin hambre – INTEF
- ANEXO 8 LA DESIGUALDAD.doc
- ODS 10. Reducción de las desigualdades – Fundación MAS
- GUIAS DIDACTICAS
- Guia didàctica ODS

CANVI CLIMÀTIC:

- 67 Recursos per treballar el canvi climàtic amb l'alumnat I natibergada.cat
- Canvi climàtic a l'aula: recull de 8 guies didàctiques – Fundesplai Món Escolar
- Actividades Didácticas sobre Cambio Climático
- Observatori del Canvi Climàtic – Educació
- Recursos educativos – Centro de Educación Ambiental de la Comunitat Valenciana (CEACV) – Generalitat Valenciana
- Educació per a la transformació social • Justicia Alimentaria
- La maleta pedagògica ecofeminista de CERAI – Alimentar el cambio
- ¡Nueva herramienta educativa! La app del huerto escolar – CERAI

CULTURA DE PAU I NO VIOLÈNCIA:

- Kit d'educació per la pau – Educació Centre Delas
- Guia Didàctica – Educació Centre Delas
- Materials didàctics – Escola de Cultura de Pau
- Publicacions – ICIP
- Recursos per educar per a la pau i la no-violència I natibergada.cat
- Día de la paz y no violencia: Celébralo con estos 20 recursos
- Pau i Solidaritat | EpD i Sensibilització
- Prácticas restaurativas – SGCTIE | Ministerio de Educación, Formación Profesional y Deportes
- Curs “Conflicte, Comunicació i Mediació”. – Espai Coneix
- Recursos web pràctiques restauratives València
- Propostes culturals per treballar la violència masclista a l'aula – Arts & Educació

2. FITXES DIDÀCTIQUES

A continuació trobareu 3 fitxes didàctiques i cadascuna d'elles amb possibilitats de realitzar 4 sessions a l'aula sobre els següents ODS principals a treballar (ODS 10: Reducció de desigualtats, ODS 13: Canvi climàtic i ODS 16: Cultura de pau, justícia i institucions sòlides) amb l'ODS 8: Treball Decent de manera transversal a totes les opcions didàctiques.

Veureu que les sessions són esquelets de sessions en l'aula amb dinàmiques a poder treballar i adaptar sense incloure detalls del seu desenvolupament.

2.1. ODS 10: REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS

2.2. ODS 13: CANVI CLIMÀTIC

2.3. ODS 16: CULTURA DE PAU

2.1. ODS 10: REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS

DADES GENERALS DE CARACTERITZACIÓ DEL GRUP:

Persones destinatàries:

Alumnat de cicles formatius superiors vinculats a àmbit social i/o educatiu i a professorat en actiu, borses de treball, etc.

Durada sessions: 1'5 h.

Número de persones òptimes sessió: 25 persones.

Número de sessions presencials:

3 sessions amb possibilitats de treball en línia post sessions i/o una 4a sessió presencial.

OBJECTIUS SESSIONS

- * Reflexionar sobre el paper del sistema educatiu com a transmissor de normes i valors, rols, estereotips, ...
- * Introduir el concepte d'EpCG i els DESCA a futures docents.
- * Promoure el compromís amb l'EdCG i els DESCA entre alumnat de cicles i alumnat universitari.
- * Facilitar recursos, eines, habilitats i estratègies per a treballar des de l'EpCG.

DESENVOLUPAMENT SESSIONS

SESSIÓ 1: INTERCONNECTEM INTERESSOS I TEMÀTIQUES

DINÀMICA 1: Ens presentem.

Amb imatges fotogràfiques com, per exemple, del Dixit o el Sikkhona les demanem a l'alumnat que trie una carta que descriga una de les seues preocupacions del moment actual al món vinculades amb les DESIGUALTATS. Donem 5 minuts perquè es trie aquesta carta i es posen en cercle per poder dir el seu nom i el per què de la tria d'aquesta imatge: quina és la preocupació i desigualtat que les ha interpel·lat?

DINÀMICA 2: Consensem temàtiques.

Amb aquestes preocupacions per similituds de temàtica es fan minigrups i han de repondre a: Com està el món amb aquesta temàtica? Què t'interessa a tu com a persona i què t'interessa com a col·lectiu (professorat, alumne de magisteri, alumne de màster de cooperació...) i, entre totes les persones del grup, han de presentar una imatge amb l'eina del teatre imatges de l'escola del teatre de les oprimides que representa aquesta preocupació.

DINÀMICA 3: Teatre imatge.

A través de les imatges dels diferents grups, les reflexions i les possibilitats de generar oportunitats didàctiques i pedagògiques consensuarem la temàtica del curs a través de l'EpCG.

SESSIÓ 2:

ODS 10 REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS

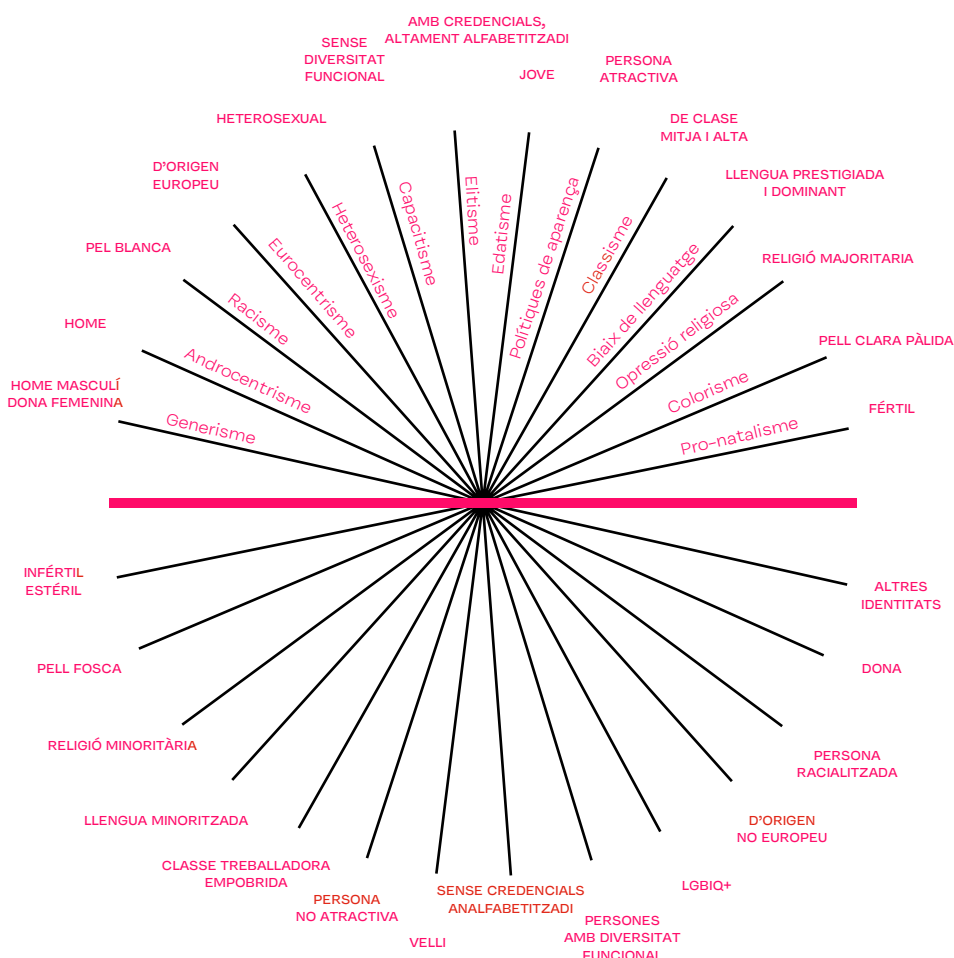
DINÀMICA 1: Trenquem el gel: Perfils.

Qui són el tipus d'alumne/persona participant de tallers educatius que necessitem per transformar el món? En una paraula i caminant per la sala, al dir “stop”, li heu de dir a qui teniu més aprop aquesta paraula.

Fem tres o quatre rodes de paraules caminant per la sala i ens situem en cercle per veure quines han eixit en aquesta pluja d'idees de “tipologies de persones” que necessitem per transformar el món.

DINÀMICA 2: Matriu de l'opressió

Situem els privilegis i les opressions segons en quina és l'opinió, experiència i coneixement de l'alumnat:

Després de la generació de la matriu entre totes les persones participants i amb els perfils que havien prioritzat abans, preguntem si aquest perfil resoldrien alguna d'aquests eixos d'interseccionalitat o no. Si no és així, quines eines polítiques, educatives, etc, necessitaríem i què poden fer ells/elles des del seu àmbit laboral en pro d'evitar aquestes opressions/discriminacions?

Categoritzem els perfils meta de persones que necessitem per transformar el món.

DINÀMICA 3: Rol playing

Amb els perfils “meta” que s’han decidit adaptats a les edats/col·lectius de treball futur i incorporant als futurs professionals que tenim en l’aula (alumnat de cicles formatius, futur professorat d’infantil, educació social, etc) fent mini grups per preparar una sessió de treball de l’ODS prioritat/temàtica de la sessió anterior.

Fem el rol playing.

SESSIÓ 3:

ODS 10: REDUCCIÓ DE DESIGUALTATS A TRAVÉS DE L'ANÀLISI DE L'ODS 8: TREBALL DECENT

En aquesta sessió i basant-nos en l'experiència de les sessions 1 i 2 que ja hem pogut analitzar triarem entre les diferents possibilitats que incorporem a continuació:

POSSIBILITAT 1:

“Qui cuida qui? Drets laborals, cures i justícia social”

Desenvolupament:

1. **Vídeo-testimoni** o cas real sobre vulneracions de drets en el sector de les cures (ex: dones migrants treballadores de la llar). Buscar i triar en:

<https://femiagenda.org/portfolio/territorio-domestico>
2. **Debat en petits grups:** Quins drets s'han vulnerat? Qui hi guanya i qui hi perd? Preparar fitxa que expliqui o que tinga un títol explicatiu dels DESCAs i que puguin guiar la tria de drets vulnerats.
3. Debat en plenari dels resultats dels mini grups i possibles dubtes a resoldre per part de les dinamitzadores de Pau i Solidaritat.
4. Creació conjunta de la matriu de privilegis/opressions interseccional: treballem en mini grups les diferents targetes per eixos interseccionals i en un espai central de l'aula es va muntant segons la seua percepció i debat en el grup.
5. **Activitat final:** Crear una infografia sobre els drets laborals i com es poden protegir des del seu perfil professional.

POSSIBILITAT 2:

“La Terra parla: pedagogia dels drets col·lectius”

Objectiu: Vincular el dret a l’educació amb altres drets col·lectius (a l’aigua, a un entorn sa, a la participació) i reflexionar sobre com portar-ho a les aules d’infantil i primària.

Desenvolupament:

- 1. Lectura breu i reflexiva** de testimonis de comunitats que lluiten pels seus drets ambientals (ex. pobles indígenes, barris afectats per contaminació...).
- 2. Preguntes clau:** Quins drets hi apareixen? Com es connecten amb el dret a l’educació?
- 3. Mini-grups:** Idear una proposta didàctica per al primer o segon cicle d’educació primària a partir del testimoni treballat (conte, activitat artística, assemblea escolar, sortida al medi...).
- 4. Posada en comú** i debat sobre els límits i potencialitats d’abordar temes ambientals i de drets a l’escola.

Temps estimat: 1-1,5 hores

Materials de suport: Testimonis reals, fitxa-guia per al disseny didàctic, rúbrica de valors DESCA.

POSSIBILITAT 3:

“Cartografia de les injustícies de l’entorn educatiu”

Objectiu: Identificar desigualtats socioambientals a l’entorn proper i explorar com visibilitzar-les des de l’escola.

Desenvolupament:

- 1. Mapa del territori (local o comarcal):** L’alumnat situa, a través d’una pluja d’idees, situacions de desequilibri o vulneració de drets ambientals (espais verds desiguals, contaminació, abocadors, barris amb menys serveis...).
- 2. Anàlisi crítica:** Quines escoles o infants poden estar més exposats? Quins drets es vulneren?
- 3. Reflexió pedagògica:** Quines oportunitats té una escola per treballar-ho amb infants? Com fer-ho de manera didàctica, empàtica i significativa?
- 4. Disseny d’una activitat d’aprenentatge servei** o projecte de centre que connecte l’escola amb aquestes realitats.

Recursos: Mapa físic o digital, exemples reals d’APS i educació ecosocial, guia de preguntes.

SESSIÓ 4:

ACCIÓ CURRICULAR ECOSOCIAL

Objectiu: Revisar els currículum d'educació infantil, primària i/o secundària amb una mirada de justícia ambiental i drets col·lectius.

Desenvolupament:

- 1. Treball en parelles o petits grups:** S'assigna una àrea del currículum (coneixement del medi, llengües, educació artística...).
- 2. Repte:** Identificar elements curriculars (continguts, competències, criteris d'avaluació...) que es poden abordar des d'una mirada DESCA.
- 3. Transformació:** Proposar un conjunt d'activitats o seqüència didàctica que treballi alhora continguts curriculars i la defensa dels drets col·lectius.
- 4. Galeria pedagògica:** Exposició de les propostes i debat sobre com avançar cap a una educació crítica i transformadora dins el sistema educatiu actual.

Recursos: Currículum oficial, fitxes de treball per àrea, exemples d'educació per a la ciutadania global.

2.2. ODS 13: CANVI CLIMÀTIC

DADES GENERALS DE CARACTERITZACIÓ DEL GRUP:

Persones destinatàries:

Alumnat de secundària obligatòria.

Durada sessions: 1'5 h.

Número de persones òptimes sessió: 25 persones.

Número de sessions presencials:

3 sessions amb possibilitats de treball en línia post sessions i/o una 4a sessió presencial.

OBJECTIUS SESSIONS

- * Reflexionar sobre el paper del canvi climàtic a les injustícies humanes.
- * Introduir, de manera pedagògica, els conceptes de les ODS, Agenda 2030 i els DESCA a l'alumnat de secundària.
- * Promoure el compromís amb els DESCA entre alumnat de secundària.
- * Facilitar recursos, eines, habilitats i estratègies per a treballar accions en el centre educatiu o a nivell comunitari per l'alumnat de secundària.

DESENVOLUPAMENT SESSIONS

SESSIÓ 1: INTERCONNECTEM INTERESSOS I TEMÀTIQUES AMB EL CANVI CLIMÀTIC.

Títol: “Veus de la Terra” – Rols en conflicte

Objectiu:

Conèixer, aprofundir i generar coneixement sobre què és un dret i quins són, com els categoritzem i quins marcs d'intervenció internacional tenim.

Entendre com diferents col·lectius defensen o vulneren el dret al territori, a l'aigua, al medi ambient sa i a la participació.

Desenvolupament:

- 1. Assignació de rols:** Cada grup representa un actor dins d'un conflicte ambiental (per exemple, construcció d'un macroparc solar o extracció d'aigua subterrània).

Rols possibles: comunitat rural, empresa promotora, administració local, ecologistes, periodistes, etc.

Metodologia: teatre i/o roda de premsa i/o debat “parlamentari” a adaptar segons la tipologia de grup d'intervenció.

- 2. Lectura de perfils o testimonis reals** de casos semblants (materials de la Fundació Pau i Solidaritat o l'Atlas de Justícia Ambiental). Incorporem el cas de Berta Cáceres com a defensora del Sud global mediambient i el cas de la Punta a la ciutat de València a través del documental: A tornallom o el cas que estiga més actualitzat sobre aquests testimonis i casos pràctics que pugam trobar en el moment de la sessió.

3. Roda de diàleg o mini debat amb intervencions segons el rol assignat.

4. Conclusió: Quins drets col·lectius estaven en joc? Quin paper hi juga la participació comunitària? Es van escoltar totes les veus?

Material de suport: Fitxes de rol, cartells, marc del dret a la participació i a un medi ambient sa.

SESSIÓ 2: JUSTÍCIA AMBIENTAL I DRETS COL·LECTIUS (1)

Títol: “Dret a l’aigua, dret a la terra, dret al futur”

Objectius:

- * Explorar els DESCA des de la perspectiva ecològica.
- * Reflexionar sobre conflictes socioambientals globals i locals.
- * Desenvolupar propostes en l’entorn del centre educatiu o del barri amb criteris de sostenibilitat i equitat.

Desenvolupament:

1. Introducció amb un vídeo breu o reportatge sobre comunitats afectades per megaprojectes (mineria, hidroelèctriques, ...).

Exemple:

Com et compromets amb el Dret Humà a l’Aigua?

<https://www.youtube.com/watch?v=oZdbiQOHqf0>

2. Mapatge de conflictes ambientals al Sud global (ex. a través d’eines com el mapa de l’Atlas de Justícia Ambiental).

Possible desenvolupament:

- **Mapa mural o digital (Padlet, Canva, Jamboard):** S’hi col·loquen fitxes amb casos reals de conflictes socioambientals (ex: contaminació industrial, accessos a l’aigua, abocadors, extracció de recursos...).
- **Classificació per regions i tipus de dret vulnerat** (salut, habitatge, aigua, terra, cultura, participació...).
- **Reflexió en grup:** Qui hi perd i qui hi guanya en cada cas? Què tenen en comú els casos? Hi ha alternatives sostenibles?

3. **Relleu amb el context local:** com es gestionen els recursos naturals al País Valencià? Hi ha conflictes ambientals propers?

Recerca de la informació dels macroprojectes d'energies renovables al País Valencià, problemàtiques de l'aigua turisme/ agricultura, moviments de defensa del territori...

- 4.** Projecte professional o estudiantil ètic: fem pluja d'idees per continuar amb la següent sessió sobre: Com incorporar criteris de justícia ambiental en la seua futura professió/ en el seu barri o centre educatiu si estem en secundària?

Segons siga FP o secundària triar un àmbit del projecte o altre.

Material de suport: Atlas de Justícia Ambiental, vídeos curts o premsa local.

SESSIÓ 3: JUSTÍCIA AMBIENTAL I DRETS COL·LECTIUS (2)

Títol: “El teu mòbil, el teu esmorzar... els teus drets?”

Objectius:

- * Comprendre com el nostre consum afecta els drets humans a escala global.
- * Identificar impactes socials i ambientals en les cadenes de producció.
- * Promoure actituds de consum responsable i ètic.

Desenvolupament:

1. Dinàmica d'inici:

Treure objectes del dia a dia (roba, mòbil, cafè...) i preguntar: “Qui l’ha fet? On? En quines condicions?”

2. Recerca guiada:

Investigar (en grups) les condicions laborals a la indústria tèxtil, tecnològica o alimentària.

3. Visualització de:

ROPA SUCIA (47’ i treballa la indústria tèxtil al País Valencià i en el Sud Global):

<https://vimeo.com/1011501033?share=copy#t=0>

i/o Vídeo **ACOPANCHI** (per a tema TEXTIL):

<https://www.youtube.com/watch?v=sC-oH3XIXJg>

4. Comparació amb els DESCA:

Identificar quins drets es veuen afectats (dret a la salut, al medi ambient sa, al treball digne...).

5. Acció col·lectiva:

Pluja d’idees de propostes de campanya de sensibilització per al centre educatiu (cartells, xarxes socials, acció creativa...).

SESSIÓ 4: ACCIÓ EN EL CENTRE EDUCATIU

Desenvolupament:

Anem a generar una acció comunitària pel centre educatiu. A continuació us traslladem punts clau per poder elaborar-la:

1. Realitzar pluja d'idees sobre el que volem parlar o fer.
2. Investigació i documentació sobre la temàtica triada.
(veure webs i documentació que ofereix professor / a)
3. Decidir el que es farà.
4. Calendarització i programació de la / s acció /és
5. Elaboració i / o organització de materials per a l'acció
(pòsters, murals, tríptics, fulls d'anotacions, productes de venda de comerç just, productes de campanyes reivindicatives...)
6. Execució de la acció
7. Valoració /Avaluació en les accions.

2.3. ODS 16: CULTURA DE PAU

DADES GENERALS DE CARACTERITZACIÓ DEL GRUP:

Persones destinatàries:

Alumnat de secundària obligatòria, post-obligatòria, cicles formatius i formació professional.

Durada sessions: 1'5 h.

Número de persones òptimes sessió: 25 persones.

Número de sessions presencials:

3 sessions amb possibilitats de treball en línia post sessions i/o una 4a sessió presencial.

Altres àrees relacionades:

Alumnat de magisteri, de màsters de cooperació internacional, ...

OBJECTIUS SESSIONS

- * Reflexionar sobre la cultura de la pau i la no violència tant a la convivència de l'entorn pròxim com a nivell global i la interrelació amb les injustícies humanes.
- * Introduir, de manera pedagògica, els conceptes de les ODS, Agenda 2030 i els DESCA a l'alumnat de secundària.
- * Promoure el compromís amb els DESCA entre alumnat de secundària.
- * Facilitar recursos, eines, habilitats i estratègies per a treballar accions en el centre educatiu o a nivell comunitari per l'alumnat de secundària.

DESENVOLUPAMENT SESSIONS

SESSIÓ 1: LES DIVERSITATS

DINÀMICA 1: Ens presentem.

Amb imatges com, per exemple, del Dixit o el Sikkhona les demanem a l'alumnat que trie una carta que descriga una de les seues preocupacions del moment actual al món vinculades amb LES DIVERSITATS. Donem 5 minuts perquè es trie aquesta carta i es posen en cercle per poder dir el seu nom i el perquè de la tria d'aquesta imatge.: quina és la DIVERSITAT que volien mostrar?

DINÀMICA 2: Diversitats al món.

Amb aquestes DIVERSITATS escoltades entre tot l'alumnat fem mini grups perquè puguen realitzar el MAPA DE LES DIVERSITATS amb la mirada del Sud-Nord Global: què passa al món? Quines altres diversitats ens trobem? Quines estan vinculades a estereotips positius i quines a negatius, segons la visió social?

Es realitzar un mapa conceptual o mental d'aquestes diversitats i es mostren en plenari per trobar les diversitats comunes, les diferents, l'anàlisi de la narrativa utilitzada i crear un únic mapa de les diversitats al món.

A través d'aquesta construcció col·lectiva, valorem la prioritització de les diversitats que les preocupen, les interessen i consideren que són característiques que DISCRIMINEN i, entre totes les persones del grup, prioritzen i avaluem els resultats.

DINÀMICA 3: Cercle de diàleg.

En cercle amb tot l'alumnat, posem nom i valoració al mapa consensuat final i a les següents sessions del programa. *Pregunta principal: si en la teua identitat tens aquesta diversitat (diversitat funcional, de gènere, d'orientació sexual...les que hagen eixit a la sessió): Quines violències consideres que es patixen o que es poden patir?*

SESSIÓ 2: LES VIOLÈNCIES

DINÀMICA 1: Trenquem el gel

Dinàmiques de grup per despertar les neurones del grup i la connexió amb la sessió anterior i el programa que estem duent a terme. Ens posem en cercle i donem un pas endavant qui....s'ha despertat amb el peu dret? Qui el primer que ha fet ha sigut anar a fer-se un cafè? Qui ha pensat moltíssim què es posava hui per vestir-se? Qui ha mirat el mòbil durant més de 15 minuts abans d'eixir de casa?

DINÀMICA 2: Recordatori de sessió anterior i explicació teòrica del Triangle de Galtung.

Amb el recordatori de la sessió anterior amb el seu mapa conceptual prioritzat passem a explicar el Triangle de les violències de Galtung per incorporar el marc teòric i poder aprofundir en l'anàlisi de la realitat social.

Dinàmica: Quines són violències estructurals, culturals i directes amb exemples que viviu i que coneixeu passen al món? Fem pluja d'idees amb paraules clau per, posteriorment, aprofundir en les situacions que coneixen.

DINÀMICA 3: Teatre imatge per respondre a:

Què és un conflicte? Quins conflictes armats coneixem?
Quines violències directes?

DINÀMICA 4: Canviem el paradigma: de les violències a la cultura de pau

L'alumnat ha de fer un mini guió (mini escena) on una possible situació de violència no es dona perquè s'utilitza el diàleg i els valors de convivència.

SESSIÓ 3: **ELS CONFLICTES AL MÓN**

DINÀMICA 1:

Visualització d'audiovisual amb les temàtiques de conflictes que han eixit com a més preocupants o d'interés en l'aula i, a més, fer la contraproposta d'altres temàtiques que puguin incorporar la visió Sud-Nord Global que siguen d'interés en el moment de realització del programa: conflictes armats, banca bel·licista, bullying, ciberbullying, violències masclistes, explotació i pobresa, etc.

DINÀMICA 2:

Incorporem la visió dels DESCA i de les condicions de Treball sense amb condicions d'explotació, supervivència, problemes de salut mental i salut i salut física: Com contribueixen aquestes condicions a la violència?

DINÀMICA 3:

Fem mini grups per temàtica d'interés triada per pensar en una campanya de sensibilització al centre educatiu.

Posem en comú les idees de l'alumnat i valorem la seua possibilitat real de realització.

SESSIÓ 4:

ENS MOBILITZEM PER LA NO VIOLÈNCIA

DINÀMICA 1:

Anàlisi de campanyes per internet que incentiven la violència o la cultura de la pau.

DINÀMICA 2:

Realitzem la nostra pròpia campanya pel centre educatiu. Què hem de tindre en compte? Públic, narrativa, escenari, el moment del seu ús, permisos a demanar, etc.

REPENSEM
INTERACTUEM

fundació pau
i solidaritat
país valencià